

Sygn. akt II UK 593/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z wniosku B. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą
F. [...] we W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we W.

z udziałem zainteresowanej A. W.-P.

o zasiłek macierzyński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 stycznia 2019 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych we W.

z dnia 22 czerwca 2017 r., sygn. akt VIII Ua [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy we W., VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację B. K. od wyroku Sądu Rejonowego we W. z dnia 30 stycznia 2017 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział we W., zobowiązującej go - jako prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą F. [...] we W. - do zwrotu zasiłku macierzyńskiego nienależnie pobranego przez pracownicę A. W.-P.. Sąd drugiej instancji uwzględnił, że nienależność świadczenia została stwierdzona po przeprowadzeniu przez organ rentowy postępowania kontrolnego, które ujawniło - potwierdzone w decyzji z dnia 22 października 2013 r. - nieistnienie tytułu ubezpieczenia na podstawie pozornej umowy o pracę. Na tej podstawie decyzją

z dnia 13 listopada 2013 r. odmówiono A. W.-P. prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 6 maja 2013 r. do dnia 31 października 2013 r., a jej odwołanie w przedmiocie prawa do tego zasiłku prawomocnie oddalono wyrokiem Sądu Okręgowego we W. z dnia 4 lutego 2015 r.

Skarga kasacyjna B. K. - płatnika składek - została wywiedziona na podstawie naruszenia art. 84 ust. 1 i 2 pkt 2 oraz ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270) przez błędne przyjęcie, że jest wyłącznie zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconego zainteresowanej zasiłku macierzyńskiego, podczas gdy na podstawie art. 84 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych orzeczono już odpowiedzialność zainteresowanej z tego tytułu i zobowiązano ją do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, płatnik powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego „możliwości rozpoznania i prowadzenia postępowania oraz orzeczenia odpowiedzialności płatnika oraz zobowiązania go do zwrotu nienależnie pobranego przez zainteresowaną zasiłku macierzyńskiego, na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w sytuacji, gdy obowiązujące przepisy ustawy systemowej umożliwiają dochodzenie zwrotu świadczenia od osoby, której świadczenie faktycznie wypłacono, tj. od zainteresowanej i odpowiedzialność tej osoby została uprzednio stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądowym, stanowiącym podstawę dochodzenia od niej nienależnie pobranego świadczenia”. W ocenie skarżącego, płatnik składek, tj. podmiot regulacji w art. 84 ust. 6 ustawy, nie może być zobowiązany do zwrotu świadczeń, które pobrała inna osoba, zobowiązana do ich zwrotu na podstawie art. 84 ust. 1 ustawy. Pogląd ten wspartą treścią uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 17 stycznia 2012 r., I UK 194/11 (niepubl.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do

rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie zagadnienia, które określił jako istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., lecz nie dostarczył motywów umożliwiających Sądowi Najwyższemu stwierdzenie poważnych i dotychczas nierozstrzygniętych wątpliwości interpretacyjnych pojawiających się na tle wskazanych przepisów oraz nie podbudował wniosku argumentami na istnienie rzeczywistej i istotnej rozbieżności w orzecznictwie sądowym na tle ich stosowania a także nie wykazał, że rozstrzygnięcie ma znaczenie o wadze przyczynienia się do rozwoju prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2016 r., II PK 340/15, niepublikowane, z dnia 15 września 2015 r., III SK 4/15, niepublikowane, i z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, niepubl.).

Posługując się argumentem wywiedzionym z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 17 stycznia 2012 r., I UK 194/11 (niepubl.), w którym przyjęto, że obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń obciąża płatnika składek tylko wówczas, gdy nie ma podstaw do żądania takiego zwrotu bezpośrednio od osoby, której te świadczenia wypłacono, ponieważ nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 tej ustawy, skarżący nie dostrzegł odmienności stanu faktycznego będącego podstawą tego rozstrzygnięcia od stanu faktycznego niniejszej sprawy, a ponadto pominął przeważający w orzecznictwie pogląd co do tego, iż art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych umożliwia organowi rentowemu odzyskanie świadczeń, które z przyczyn instrumentalnie zawinionych przez pracodawcę-płatnika składek zostały wypłacone nienależnie lub w zawyżonych kwotach osobie zgłoszonej do ubezpieczenia przez pracodawcę, bez potrzeby lub konieczności uprzedniego wykorzystania możliwości żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń od osoby, która je pobrała (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2018 r., III UK 152/17, niepubl., z dnia 7 lutego 2018 r., II UK 673/16, niepubl., z dnia 16 maja 2017 r., I UK 186/16, niepubl.).

Wcześniej jeszcze w wyroku z dnia 11 września 2014 r., II UK 570/13 (OSNP 2016 nr 1, poz. 11) Sąd Najwyższy stwierdził, że zwrot nienależnie wypłaconych świadczeń przez płatnika może być fakultatywny tylko wówczas, gdy niewątpliwy jest obowiązek zwrotu takich świadczeń przez tego kto je pobrał. Inaczej jest obowiązkowy. W ocenie Sądu Najwyższego, nawet gdy niewątpliwy jest obowiązek zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń przez tego kto je pobrał, nie jest wyłączone fakultatywne żądanie zwrotu przez płatnika (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2017 r., I UK 36/16, niepubl. oraz z dnia 28 stycznia 2015 r., I UK 206/14, niepubl.).

Znaczenie ma również to, że - wbrew twierdzeniu skarżącego – A. W.-P. nie została zobowiązana do zwrotu pobranego zasiłku macierzyńskiego. W prawomocnej decyzji organu rentowego z dnia 13 listopada 2013 r. orzeczono tylko o odmowie prawa do zasiłku macierzyńskiego za sporny okres.

W tych okolicznościach wniosek skarżącego nie był prezentacją istotnego zagadnienia prawnego, gdyż jako przedmiot licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego nie istnieje ono w sensie jurydycznym i nie wywołuje rozbieżności w stosowaniu prawa.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).